ସେହି ସ୍ମରଣୀୟ ଦିବସ

ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବ
(୧୮୯୯-୧୯୮୭)

ଲେଖକ ପରିଚୟ :

ଡକ୍ଟର ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବ ଜଣେ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ ଓ ଗାନ୍ଧିବାଦୀ ଜନନେତା ଭାବରେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ଆଗରପଡ଼ାର ଏକ ସମୃଦ୍ଧ ଜମିଦାର ପରିବାରରେ ଜୀବନ ବିତାଇ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଦେଶର ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ କୃଚ୍ଛ୍ରସାଧନା କରିଥିଲେ । ୧୯୨୩ ମସିହାରେ ସେ 'ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର' ସମ୍ବାଦ ପତ୍ର ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ମାତ୍ର ତାହା ୧୯୩୩ ମସିହା ବେଳକୁ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇ ପୁନର୍ବାର ୧୯୪୬ ମସିହାରୁ ପ୍ରକାଶ ପାଇ ଆସୁଅଛି । 'ଝଙ୍କାର' (୧୯୪୯) ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ମାସିକ ସାହିତ୍ୟ ପତ୍ରିକା । ଜଣେ ଐତିହାସିକ ଭାବରେ ସେ ରଚନା କରିଥିଲେ ଉଭୟ ଓଡ଼ିଆ ଓ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ଓଡ଼ିଶାର ଇତିହାସ । ସେ ଏକାଧାରରେ ଜଣେ ଔପନ୍ୟାସିକ, ଗାଳ୍ପିକ, କବି, ପ୍ରାବନ୍ଧିକ ଓ ନାଟ୍ୟକାର ଭାବରେ ସୁଖ୍ୟାତ । 'ସାଧନାର ପଥେ', 'ଆରବ ସାଗରରୁ ଚିଲିକା' ତାଙ୍କର ଆତ୍ମଚରିତ । ନୂତନ ଧର୍ମ, ଅବ୍ୟାପାର, ଟାଉଟର, ପ୍ରତିଭା, ତୃତୀୟ ପର୍ବ, ଉଣେଇଶି ଶହ ପଞ୍ଚସ୍ତରୀ ତାଙ୍କର ଉପନ୍ୟାସ । ସ୍ୱର୍ଗରେ ଇମରଜେନ୍‌ସି ତାଙ୍କର ଏକ ଗଳ୍ପ ପୁସ୍ତକ । ଗାଁ ମଜଲିସ୍ ପାଇଁ ସେ କେନ୍ଦ୍ର ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡ଼େମୀ ଦ୍ୱାରା ପୁରସ୍କୃତ । ସେ ଓଡ଼ିଶାର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ, କେନ୍ଦ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ବମ୍ବେର ଗଭର୍ଣ୍ଣର ହୋଇଥିଲେ । 'ଗାଁ ମଜଲିସ୍‌ର ଚତୁର୍ଥ ଖଣ୍ଡରୁ ଶଂସିତ ପ୍ରବନ୍ଧଟି ଗୃହୀତ । ଏଥିରେ ସେ ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ରାଜନୀତି ଓ ସମାଜର ଅବକ୍ଷୟକୁ ଦର୍ଶାଇ ଅଛନ୍ତି ।

ଶେଷରେ ଅନ୍ଧକାର ରାତ୍ରିର ଅବସାନ ହେଲା । ପୂର୍ବ ଦିଗ୍‌ବଳୟ ଗାଢ଼ ଲୋହିତ ବର୍ଣ୍ଣର ଆଭାରେ ଉଦ୍‌ଭାସିତ ହୋଇ ଉଠିଲା, ପ୍ରତ୍ୟୁଷର ସ୍ମିତ ହାସ୍ୟରେ । ଭାରତ ଇତିହାସରେ ଏକ ନୂତନ ଯୁଗର ଅୟମାରମ୍ଭ ବିଷୟ ଘୋଷଣା କରିବାକୁ ଉଷାର ଆଗମନ ହେଲା । ରାତିଅଧରୁ ଶୋଭାଯାତ୍ରାର କୋଳାହଳ, ଜାତୀୟ ଓ ଭକ୍ତିଗୀତର ମୂର୍ଚ୍ଛନା, ବାଦ୍ୟ ଓ ଶଙ୍ଖ ନାଦରେ କଟକ ସହର ମୁଖରିତ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା ଏବଂ ସମଗ୍ର ସହରର ଲୋକେ ରାତ୍ରିର ଅନ୍ଧକାର ଦୂର କରିବାକୁ ସତେ ଯେପରି ଲାଗି ପଡ଼ିଥିଲେ । ଶହ ଶହ ବର୍ଷ ଧରି ଓଡ଼ିଶାର ରାଜା ଓ ସୁବେଦାରମାନଙ୍କ ଦୁର୍ଗ ହୋଇଥିବା ବାରବାଟୀକିଲ୍ଲାସ୍ଥ ମୋର ସରକାରୀ ବାସଭବନରେ ବିଶ୍ରାମହୀନ ଭାବେ କେତେ ଘଣ୍ଟା ବିତାଇବା ପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ଆମର ରାଜ୍ୟପାଳ ଡକ୍ଟର କୈଳାସନାଥ କାଟ୍‌ଜୁଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବାକୁ ଗଲି । ସେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଏକ ଐତିହାସିକ ସ୍ଥାନ 'ଲାଲବାଗ'ରେ ରହୁଥିଲେ, ଯାହାକି ପ୍ରାୟ ଦୁଇଶହ ବର୍ଷ କାଳ ମୋଗଲମାନଙ୍କର ସରକାରୀ ବାସଭବନ ହୋଇଥିଲା । ସେତେବେଳକୁ ଡକ୍ଟର କାଟ୍‌ଜୁ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲମନରେ ମୁଣ୍ଡତଳକୁ କରି ତାଙ୍କ 'କରିଡ଼ର'ରେ ବୁଲୁଥାନ୍ତି । ମୁଁ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିବାମାତ୍ରେ ସେ ମୋ' ହାତକୁ ଧରି ପକାଇ ମୋତେ କୁଣ୍ଢାଇ ପକାଇଲେ ଏବଂ ଭାବବିହ୍ୱଳ ସ୍ୱରରେ ପଚାରିଲେ, 'ମହତାବ ସାହେବ, କେତେ ଶତାବ୍ଦୀ ପରେ ?' ଉତ୍ତରରେ ମୁଁ କହିଲି, 'ପ୍ରାୟ ୧ ହଜାର ବର୍ଷ ପରେ ।' ସେ ପୁଣି ଥରେ ମୋ' ହାତକୁ ଧରି ପକାଇଲେ ଏବଂ କହିଲେ, 'ତୁମେ ଜଣେ ଖାଣ୍ଟି ଐତିହାସିକ' । ପରେ ଆମେ ଏକାଠି ବସି ଇତିହାସର କେଉଁକାଳରୁ ଭାରତୀୟ ଜନତା ପୂରାପୂରି ଭାବେ ରାଜନୀତି ପ୍ରତି ବୀତସ୍ପୃହ ହୋଇପଡ଼ିଲେ, ସେ ବିଷୟ ଆଲୋଚନା କଲୁ । ଏକାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ତା' ପରବର୍ତ୍ତୀ ଶତାବ୍ଦୀମାନଙ୍କରେ ଭାରତୀୟ ଲୋକଙ୍କ ମନରେ ଏକ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ଯେ, ଦେଶର ବ୍ୟାପାରରେ ସେମାନଙ୍କର କିଛି କରିବାର ନାହିଁ । ସେମାନେ କେବଳ ଶାସକମାନଙ୍କର ଆଶ୍ରିତ ପ୍ରଜା, ସିଏ ରଜା ହୁଅନ୍ତୁ ବା ନବାବ ହୁଅନ୍ତୁ । ଲୋକଙ୍କର ଏହି ଧାରଣାକୁ ଗାନ୍ଧିଜୀ ସତେ ଯେପରି ଯାଦୁବଳରେ ଧ୍ୱଂସ କରିଦେଲେ ଏବଂ ସାଧାରଣ ଜନତା ନିଜେ ନିଜର ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କଲେ । କୌଣସି ରାଜା ବା

ନବାବଙ୍କ ସେନାବାହିନୀ କି ଗଣ ଆନ୍ଦୋଳନଠାରୁ ବରାବର ଦୂରେଇ ରହୁଥିବା ଶିକ୍ଷିତଗୋଷ୍ଠୀ ଏହି ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଣିଲେ ନାହିଁ ।

ଭାରତ ଇତିହାସର ବିଭିନ୍ନ ଘଟଣାବଳୀ ଏବଂ ଆମେ କେତେବେଳେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ନିକଟକୁ ଗଲୁ, ସେକଥା ନିଜେ ନିଜେ ମନେ ପକାଇଲାବେଳେ ଆମ ଆଖିରୁ ଅଜାଣତରେ ଲୁହ ଧାର ଗଡ଼ି ଆସିଲା । ଅତି ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ କେବଳ ଗାନ୍ଧିଜୀହିଁ ଇତିହାସର ଗତି ବଦଳାଇ ଦେଇପାରିଲେ ।

ସହରର ପ୍ରତି ଘରେ ଘରେ ସେହିଦିନ ଉତ୍ସବ ଲାଗି ରହିଥିଲା ଏବଂ ଉତ୍ସବରେ ହିଁ ସେହି ଦିନଟି କଟିଗଲା । ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଆନନ୍ଦ ଉତ୍ସାହ ସେମାନଙ୍କ ଆଖି ଓ କଥାବାର୍ତ୍ତାରୁ ଜଣାପଡ଼ିଯାଉଥିଲା । ତାହା ଭାଷାରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ହେବନାହିଁ । ସେଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସ୍ଥାନୀୟ ଏକ ଥିଏଟର ହଲ୍‌ରେ ଗୋଟିଏ ଏକାଙ୍କିକା ନାଟକ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେବାକୁ ଥାଏ । ନାଟକଟିର ନାମ ହେଉଛି -'ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଭାରତ' । ମୁଁ ଏବଂ ଶ୍ରୀ ସଚ୍ଚିନ ଦତ୍ତ ଏହି ନାଟକଟିର ପରିକଳ୍ପନା କରିଥିଲୁ କିନ୍ତୁ ଭାଷା ଥିଲା ତାଙ୍କର । ଦର୍ଶକମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟଟି ପୂରିଯାଇ ଥିଲା । ନାଟକ ଶେଷରେ ରାଜ୍ୟପାଳ ଓ ମୁଁ ଭାଷଣ ଦେବା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଥିଲା । ନାଟକଟିର ଶେଷ ଦୃଶ୍ୟରେ ଜଣେ ତେଜୀୟାନ ଯୁବକ ଗ୍ରୀନ୍‌ରୁମ୍‌ରୁ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚକୁ ବାହାରି ଆସିଲା ଏବଂ ପଚାରିଲା – 'ଆପଣମାନେ ମତେ ଚିହ୍ନିପାରୁଛନ୍ତି ? ମତେ ମନେ ରଖିଛନ୍ତି ? ଆପଣ ଏହା କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ କାରଣ ମୁଁ ଏହା ଆଦୌ ଆଶା କରିନଥିଲି । ପ୍ରତିଦାନରେ କିଛି ପାଇବାକୁ ଆଶା ନ ରଖି ମୁଁ ଫାଶୀ ଖୁଣ୍ଟରେ ଚଢ଼ିଥିଲି ଏବଂ ହସି ହସି ପ୍ରାଣବଳି ଦେଇଥିଲି । ମୁଁ ହେଉଛି ସେହି ଖୁଦୀରାମ । ଆପଣମାନେ ମୋତେ ମନେ ରଖିବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ଆଜିର ଏ ଆନନ୍ଦରେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଭାଗୀଦାର ହେଉଛି, କାରଣ ମୋର ପ୍ରାଣପାତ ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇଯାଇନାହିଁ ।' ଯେଉଁଭଳି ଭାବେ ନାଟକରେ ଏଇ କେତେ ପଦ କଥା କୁହାଗଲା, ତାହା ମୋ ମନରେ ଗଭୀର ରେଖାପାତ କଲା ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରାଣବଳି ଦେଇଯାଇଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ କଥା ମୁଁ ଭାବିଲାବେଳକୁ ସ୍ୱତଃ ଲୁହଧାର ଗଡ଼ିଆସିଲା । ସାରା ରାତି ସେଠାରେ ଅଧିକ ସମୟ ମୁଁ ବସିପାରିଲି ନାହିଁ ଏବଂ ହଲ୍ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଆସିଲି । "ତୁମେ ମତେ ମନେ ରଖିଛ"? ଏହି କେତୋଟି ଶବ୍ଦ ମୋ କାନ ପାଖରେ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା ଏବଂ ମୁଁ ନିଜକୁ ପଚାରୁଥିଲି, "ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ମନେ ରଖିଛୁ"? ତା' ପରଦିନ ଆମେ ଦୁଃସ୍ଥ ରାଜନୈତିକ କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ଭତ୍ତା ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଏକ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲୁ ଏବଂ ଏହି ଯୋଜନା ତୁରନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲା । କଟକଠାରେ ସହିଦ ହଲ୍ ନିର୍ମାଣ କରିବା ପାଇଁ ଆମେ ଟଙ୍କା ମଞ୍ଜୁର କଲୁ । ସେହି ହଲରେ କାନ୍ଥରେ ଯେଉଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀମାନେ ପୋଲିସ ଗୁଳିରେ ନିହତ ହୋଇଛନ୍ତି, ଅଥବା ସଂଗ୍ରାମ କାଳରେ ପ୍ରାଣ ହରାଇଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ନାମ ଖୋଦିତ ହେବା କଥା; କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ କ'ଣ ଏହା ଯଥେଷ୍ଟ ?

ହଜାର ହଜାର ଲୋକ ନିଜର 'କ୍ୟାରିଅର'କୁ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦେଇ ରାସ୍ତାର ଭିକ୍ଷୁକ ସାଜିବା ପଥ ବାଛିନେଲେ । ହଜାର ହଜାର ଲୋକ ନିଜର ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ହରାଇଲେ ଏବଂ ଆନନ୍ଦରେ ସମସ୍ତ ନିନ୍ଦା ଅପମାନ ସହି ନେଲେ ।

କେବଳ ସ୍ୱାଧୀନତାର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖି ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁ ଶହ ଶହ ଲୋକଙ୍କୁ ଗୁଳି କରାଗଲା ଓ ଫାଶୀ ଦିଆଗଲା । ଯେଉଁ ବିଶାଳ ଜନତା ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ଆନନ୍ଦରେ ବିଭୋର ହୋଇ ଉଠିଥିଲେ ଏବଂ ନୂତନ ଯୁଗକୁ ସ୍ୱାଗତ କରିଥିଲେ, ସେ ସମସ୍ତେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ରାଜନୈତିକ କ୍ୟାରିଅରରେ ଆଗ୍ରହୀ ନଥିଲେ ! ସ୍ୱାଧୀନତା ହିଁ ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଥିଲା ପୁରସ୍କାର ... ଯାହାକି ଶେଷରେ ସେମାନେ ହାସଲ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ଭାବୁଥିଲେ । ରାଜ୍ୟର ଅତି ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଗାଁ ଗଣ୍ଡାରେ ସ୍ୱତଃ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଉତ୍ସବ ପାଳିତ ହେଉଥିବାର ଖବର ପହଞ୍ଚୁଥାଏ । ଲୋକମାନଙ୍କ ଆନନ୍ଦର କୌଣସି ସୀମା ନଥିଲା । ଆଧୁନିକ ଜୀବନ ଓ ସଭ୍ୟତାର ବହୁ ଦୂରରେ ଥିବା କୋରାପୁଟ ଜିଲ୍ଲାର ଆଦିବାସୀ ଲୋକେ ମଧ୍ୟ ଆନନ୍ଦରେ ମାତି ଉଠିଥିଲେ ଏବଂ ଗାନ୍ଧି ମହାରାଜ ସେମାନଙ୍କର ରାଜା ହେଲେ ଅତି ଶୀଘ୍ର ସେମାନଙ୍କର ସମସ୍ତ ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦୂର ହେବ ବୋଲି ସେମାନେ କହୁଥିଲେ । କେବଳ ଆଦିବାସୀ କାହିଁକି ସାରା ଦେଶର ଲୋକେ ସେତେବେଳେ ସ୍ୱତଃ ଭାବୁଥିଲେ, ଅତୀତର ସମସ୍ତ ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଏଣିକି ପୂର୍ବରାତ୍ରିର ଏକ ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ଭଳି

ମିଳେଇ ଯିବ ଏବଂ ଉଷାର ଆଗମନରେ ସୁଖ ଓ ସମୃଦ୍ଧି ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ.... ଯାହା କି ସଂଗ୍ରାମ କାଳରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନର ବସ୍ତୁ ଥିଲା ।

ସମସ୍ତେ ଆଶାର ପର୍ବତ ଗଢ଼ି ତୋଳିଲେ ଏବଂ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଭାବିଲୁ ଆମେ କିଛି ହାସଲ କରିଛୁ । ମାତ୍ର ୨୫ବର୍ଷ ପରେ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ପଛକୁ ଫେରି ଚାହୁଁଛି, ମୁଁ ନିଜକୁ ପଚାରୁଛି, ଲୋକଙ୍କର ଆଶା ଆକାଙ୍କ୍ଷାକୁ ଚରିତାର୍ଥ କରିବା ପାଇଁ ଯାହା କିଛି ସମ୍ଭବ ତାହା କ'ଣ ଆମେ କରିଛୁ ? ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ନିଜେ ଏହାର ପୁରସ୍କାର; କିନ୍ତୁ ଚରମ ବ୍ୟର୍ଥତା ଓ ନୈରାଶ୍ୟ ଭିତରେ ଆତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟ ହରାଇ ସାରିଥିବା ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଜନତା ପାଇଁ ଏହି ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନିରର୍ଥକ । ସେମାନେ କ'ଣ ଆତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟ ଫେରି ପାଇଲେଣି ? ଏହି ଦେଶ ସେମାନଙ୍କର – ସେମାନେ ହିଁ ନିଜର ମୁନିବ ଏବଂ ନିଜ ଭାଗ୍ୟର ନିୟାମକ ଏକଥା କ'ଣ ସେମାନେ ଭାବୁଛନ୍ତି ଗତ ୨୫ବର୍ଷ ଭିତରେ ? ଯେଉଁ ସବୁ କାମ ହୋଇଛି ତାକୁ ଭିତ୍ତି କରି ଇତିହାସ ଯେଉଁ ରାୟ ଦେବ ତାହା ଉପରେ ଉକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ଉତ୍ତର ନିର୍ଭର କରେ । କିନ୍ତୁ ଏହାର ମାନଦଣ୍ଡ ହେଉଛି ଲୋକଙ୍କର ଆତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟ ଓ ସଙ୍କଳ୍ପବଦ୍ଧତା, କାରଣ ସେମାନେ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନେ ହିଁ ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ରକ୍ଷା କରିବେ ।

ସୂଚନା:

''ଶଂସିତ ପ୍ରବନ୍ଧରେ ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତିର ପୂର୍ବ ସ୍ୱପ୍ନ ତଥା ସମ୍ଭାବନା ସହ ପଚିଶ ବର୍ଷ ପରର ବାସ୍ତବ ରୂପର ତୁଳନା କରାଯାଇଛି । ରାମରାଜ୍ୟର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିବା ସଂଗ୍ରାମୀ ଜନତାର ସ୍ୱପ୍ନର କୋଣାର୍କ ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତିର କେଇଟି ବର୍ଷ ପରେ ଭୂଲୁଣ୍ଠିତ ହୋଇଛି । ପ୍ରାବନ୍ଧିକଙ୍କ ପରି ପ୍ରଚଣ୍ଡ ସଂଗ୍ରାମୀ ଓ ଦେଶପ୍ରେମୀ ପୁରୁଷଗଣ ଦେଶର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ମ୍ରିୟମାଣ ହୋଇଛନ୍ତି । ''ସେହି ସ୍ମରଣୀୟ ଦିବସ''ରେ ଏହାହିଁ ଡକ୍ଟର ମହତାବଙ୍କର ଅନ୍ତର୍ଦାହ ଓ ଅନୁଚିନ୍ତା ।

ଶବ୍ଦାର୍ଥ :

ସ୍ମରଣୀୟ – ସ୍ମରଣର ଯୋଗ୍ୟ

ଅବସାନ – ଶେଷ, ମୃତ୍ୟୁ

ଦିଗ୍‌ବଳୟ – ଚକ୍ରବାଳ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କଲେ ଯେଉଁଠାରେ ଆକାଶ ଓ ପୃଥିବୀ ପରସ୍ପର ବଳୟ ଆକୃତିରେ ମିଶିଗଲା ପରି ଦିଶନ୍ତି ।

ଲୋହିତ – ଲାଲବର୍ଣ୍ଣ

ଆଭା – ଜ୍ୟୋତି, ଦ୍ୟୁତି, ବିଭା, ପ୍ରଭା, କାନ୍ତି, ବର୍ଣ୍ଣ

ଉଦ୍‌ଭାସିତ – ପ୍ରକାଶିତ, ଆଲୋକିତ

ପ୍ରତ୍ୟୁଷ – ବଡ଼ିଭୋର, ଉଷାକାଳ, ପ୍ରଭାତର ଆରମ୍ଭ ସମୟ

ଅୟମାରମ୍ଭ – ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଆରମ୍ଭ ହେବା, ଶୁଭାରମ୍ଭ

ଉଷା – ବଡ଼ିଭୋର, ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ସମୟ – ଯେତେବେଳେ ପୂର୍ବାକାଶ ଅରୁଣ ବା ଲୋହିତ ବର୍ଣ୍ଣ ଦିଶିବା ସହ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଶୁଭ୍ର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦେଖାଯାଉଥାଏ ।

ସୁବେଦାର – (ଇସ୍‌ଲାମିକ ଶବ୍ଦ) ସୁବା ବା ଆଧୁନିକ ଜିଲ୍ଲାର ମାଲିକ ବା ଶାସନ କର୍ତ୍ତା

ଲାଲବାଗ୍ – ଶାହାଜାହାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଯୁକ୍ତ ଓଡ଼ିଶାର ମୁସଲମାନ ଶାସକ ଲାଲବେଗ୍‌ଙ୍କ ନାମରେ ନାମିତ କଟକର ଏକ ସ୍ଥାନର ନାମ

କରିଡ଼ର (Corridor) –କୋଠରୀ ସମ୍ମୁଖସ୍ଥ ଦୀର୍ଘ ବାରଣ୍ଡା

ବୀତସ୍ପୃହ – ସ୍ପୃହାହୀନ, ଆଗ୍ରହହୀନ, ନିରୁତ୍ସାହ

ସଚ୍ଚିନ ଦତ୍ତ	–	ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବଙ୍କର ଜଣେ ଦେଶପ୍ରେମୀ ବନ୍ଧୁ
ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟ	–	ଦର୍ଶକଙ୍କ ବସିବା ଭବନ, ଅନ୍ୟଅର୍ଥ – ରଙ୍ଗାଳୟ, ମାନମନ୍ଦିର
ଗ୍ରୀନ୍‌ରୁମ (Green room)	–	ଅଭିନେତା ଅଭିନେତ୍ରୀମାନଙ୍କର ବେଶବିନ୍ୟାସ କକ୍ଷ
ଖୁଦୀରାମ	–	ଖୁଦୀରାମ ବୋଷ (ଭାରତର ପ୍ରଥମ ଅମର ସହିଦ)
ଶହୀଦ୍	–	(ଆରବିକ୍ ଶବ୍ଦ) ମାତୃଭୂମିର ସ୍ୱାଧୀନତା ବା କର୍ମ ପାଇଁ ପ୍ରାଣବଳି ଦେଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି
ଉତ୍କୀର୍ଣ୍ଣ	–	*ଖୋଦନ ବା ଖୋଳିବା, କାଛରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ହୋଇଥିବା*
ଜଳାଞ୍ଜଳି	–	ପ୍ରେତାତ୍ମାକୁ ଆଞ୍ଜୁଳାରେ ଅର୍ପିତ ଜଳ, ବିସର୍ଜନ, ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ସଂପର୍କ ଛେଦନ ବା ବିସ୍ମରଣ
ଆତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟ	–	ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ
ମାନଦଣ୍ଡ	–	ମାପଦଣ୍ଡ ବା ମାପକାଠି
ସଂକଳ୍ପବଦ୍ଧତା	–	ସଂକଳ୍ପ ବା ପ୍ରତିଜ୍ଞାରେ ବାନ୍ଧିହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ।

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୧. 'ସ୍ମରଣୀୟ' ଶବ୍ଦଭଳି ଆଉ ପାଞ୍ଚଗୋଟି 'ଈୟ' ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗ କରାଯାଇଥିବା ଶବ୍ଦ ଲେଖ ।

୨. ପୁରସ୍କାରର ବିପରୀତ ଅର୍ଥବୋଧକ ଶବ୍ଦଟି କ'ଣ ?

(କ) ପରିଷ୍କାର, (ଖ) ବହିଷ୍କାର,

(ଗ) ଆବିଷ୍କାର, (ଘ) ତିରସ୍କାର

୩. ବ୍ୟାସବାକ୍ୟ ସହ ସମାସର ନାମ ଲେଖ ।

ପୂର୍ବରାତ୍ରି, ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ, ଆତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟ, ପ୍ରତିଧ୍ୱନି, ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟ, ସେନାବାହିନୀ, ଜଳାଞ୍ଜଳି, ରେଖାପାତ

୪. 'ସ୍ୱାଗତ 'ର ସନ୍ଧିରୂପ ଚିହ୍ନାଅ–

(କ) ସ୍ୱ + ଆଗତ, (ଖ) ସ୍ୱା + ଆଗତ,

(ଗ)ସୁ+ଆଗତ, (ଘ) ସୂ + ଆଗତ

୫. 'ତୁମେ ମୋତେ ମନେ ରଖିଛ' ଏକଥା କିଏ କାହାକୁ କହିଥିଲେ ?

(କ) ଡ.ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବ (ଖ) କୈଳାସନାଥ କାଟ୍‌ଜୁ (ଗ) ବିପ୍ଳବୀ ଖୁଦୀରାମ

ବନ୍ଧନୀ ଭିତରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶବ୍ଦବାଛି ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ କର ।

୬. 'ଆମେ ଦୁଃସ୍ଥ ରାଜନୈତିକ କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ---- ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଏକ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲୁ ।

(କ) ଭାତ, (ଖ) ଭତ୍ତା,

(ଗ) ଭାଗ, (ଘ) ଭୋଜି

୭. ଅସମଞ୍ଜସ ଶବ୍ଦଟି ବାଦ୍ ଦିଅ – ଭାଗୀଦାର, ଦାବିଦାର, ଅଂଶୀଦାର,, ଫୌଜଦାର

କ୍ଷୁଦ୍ର ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୮. ମହତାବ କେଉଁ ସ୍ମରଣୀୟ ଦିବସ କଥା କହିଛନ୍ତି ?

୯. ସହର କିପରି ମୁଖରିତ ହେଲା ?

୧୦. ବାରବାଟୀ କାହାର ଦୁର୍ଗ ଥିଲା ?

୧୧. ମହତାବ ରାଜ୍ୟପାଳ କାଟ୍‌ଜୁଙ୍କୁ କେବେ ଦେଖା କରିବାକୁ ଗଲେ ?

୧୨. ରାଜ୍ୟପାଳ ସେତେବେଳେ କେଉଁଠାରେ ରହୁଥିଲେ ?

୧୩. ମହତାବ ପହଞ୍ଚିବା ବେଳେ ରାଜ୍ୟପାଳ କ'ଣ କରୁଥିଲେ ?

୧୪. ରାଜ୍ୟପାଳ ମହତାବଙ୍କୁ କ'ଣ ପଚାରିଲେ ?

୧୫. ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ମହତାବ କି ଉତ୍ତର ଦେଲେ ?

୧୬. ରାଜ୍ୟପାଳ ଓ ମହତାବ କେଉଁ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କଲେ ?

୧୭. ଲୋକଙ୍କ ଧାରଣାକୁ କିଏ ବଦଳାଇ ଦେଇଥିଲେ ?

୧୮. ମୁଖ୍ୟତଃ କେଉଁମାନେ ଭାରତର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଣିଥିଲେ ?

୧୯. କେଉଁ କଥା ଭାବି ରାଜ୍ୟପାଳ ଓ ମହତାବ ବାବୁ ଲୁହ ଗଡ଼ାଇଥିଲେ ?

୨୦. ଗାନ୍ଧିଜୀ କ'ଣ ବଦଳାଇ ଦେଇଥିଲେ ?

୨୧. ଥିଏଟର ହଲ୍‌ରେ କେଉଁ ନାଟକ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେଉଥିଲା ?

୨୨. ନାଟକର ପରିକଳ୍ପନା କିଏ କରିଥିଲେ ?

୨୩. ନାଟକର ଶେଷ ଦୃଶ୍ୟରେ କିଏ ବାହାରି ଆସିଲେ ?

୨୪. ସେ ନିଜକୁ କିଏ ବୋଲି ପରିଚୟ ଦେଲେ ?

୨୫. ଲେଖକଙ୍କ କାନରେ କେଉଁ ଶବ୍ଦ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହେଲା ?

୨୬. ନାଟକ ପରଦିନ ଲେଖକ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ କେଉଁ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ ?

୨୭. ସ୍ୱାଧୀନତାପ୍ରେମୀ ବିଶାଳ ଜନତା କେଉଁଥିରେ ଆଗ୍ରହୀ ନଥିଲେ ?

୨୮. ଆଦିବାସୀମାନେ କ'ଣ କହୁଥିଲେ ?

୨୯. ସମସ୍ତେ କ'ଣ ଭାବୁଥିଲେ ?

୩୦. ବ୍ୟର୍ଥତା ଓ ନୈରାଶ୍ୟ ଭିତରେ ଲୋକେ କ'ଣ ହରାଇ ସାରିଥିଲେ ?

୩୧. ସ୍ୱାଧୀନତାର ୨୫ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ଲୋକେ କ'ଣ ଭାବୁନଥିଲେ ?

୩୨. ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନତା କେଉଁମାନେ ହାସଲ କରିଛନ୍ତି ଓ କେଉଁମାନେ ଏହାକୁ ରକ୍ଷା କରିବେ ?

ସପ୍ରସଙ୍ଗ ସରଳାର୍ଥ ଲେଖ ।

୩୩. ଶେଷରେ ଅନ୍ଧକାର ରାତିର ଅବସାନ ହେଲା ।

୩୪. ସେମାନେ କେବଳ ଶାସକମାନଙ୍କର ଆଶ୍ରିତ ପ୍ରଜା, ସିଏ ରଜା ହୁଅନ୍ତୁ ବା ନବାବ ହୁଅନ୍ତୁ ।

୩୫. ଗାନ୍ଧିଜୀ ହିଁ ଇତିହାସର ଗତି ବଦଳାଇ ଦେଲେ ।

୩୬. ମୋର ପ୍ରାଣପାତ ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇଯାଇନାହିଁ ।

ଦୀର୍ଘ ଉତ୍ତରମୂଳକ :

୩୭. ଭାରତର ପ୍ରଥମ ସ୍ୱାଧୀନତା ଦିବସରେ କଟକ ଭୂମିର ପୁଲକ ପଠିତ ପ୍ରବନ୍ଧ ଅନୁସରଣରେ ବର୍ଣ୍ଣନ କର ।

୩୮. 'ସେହି ସ୍ମରଣୀୟ ଦିବସ' ପ୍ରବନ୍ଧ ମହତାବ ବାବୁଙ୍କ ସ୍ୱଦେଶ ପ୍ରେମର ଏକ ମହାନ୍ ନିଦର୍ଶନ – ଆଲୋଚନା କର ।

୩୯. ଭାରତର ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମର ଇତିହାସ ହିଁ ତ୍ୟାଗ ଓ ବଳିଦାନର ଇତିହାସ – ଉକ୍ତିର ସତ୍ୟତା ପଠିତ ପ୍ରବନ୍ଧ ଅବଲମ୍ବନରେ ପ୍ରତିପାଦନ କର ।

ତୁମପାଇଁ କାମ :

୪୦. ଆମ ଦେଶର ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମର ଇତିହାସ ଭଲଭାବେ ପଢ଼ ।

୪୧. ଅମର ସହିଦମାନଙ୍କର ଛବି ସଂଗ୍ରହ କରି ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଓ ଘରେ ସଜାଅ ।

୪୨. ସ୍ୱାଧୀନତା ଦିବସ, ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ର ଦିବସ ତଥା ସହିଦ ଦିବସରେ ସହିଦମାନଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରି ଭାଷଣ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଆୟୋଜନ କର ।

୪୩. ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବଙ୍କର ଜୀବନୀ ଓ ଅନ୍ୟ ଲେଖା ସଂଗ୍ରହ କରି ପଢ଼ ।

୪୪. ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଦେଖି ନିକଟସ୍ଥ ସହିଦପୀଠ ଦର୍ଶନରେ ଯାଅ ।